

HRAVÁ PŘÍPRAVA NA ŠKOLU aneb

Manuál pro rodiče (zejména) dětí s povinnou předškolní docházkou

Vážení rodiče,

tímto materiálem si Vám dovoluujeme nabídnout základní informace o tom, co by mělo Vaše dítě zvládnout před vstupem do základní školy. Je třeba mít na zřeteli, že vývoj každého dítěte je individuální, jeho zrání je nerovnoměrné, že každé dítě nemusí všech parametrů (*schopností a dovedností*) dosáhnout, ale třeba se k nim jen přiblížit.

Obsah předškolního vzdělávání (*učivo*) je vyjádřen formou činností v pěti vzdělávacích oblastech. V tomto manuálu Vám je předkládáme společně s jejich základními cíli a příklady činností, kterými můžete děti rozvíjet. Výběr je přizpůsoben vzdělávání mimo mateřskou školu, tedy v domácím a přírodním prostředí. Uvádíme také pro ilustraci činnosti připravované pro děti v období uzavření mateřské školy v rámci projektu Rodinkování pod názvem **Huňáčkoviny – vzdělávání na dálku** (uvedeno v závorce za jednotlivými činnostmi), jež jsou k dispozici na webových stránkách školy.

Věříme, že se nám podaří Vám zprostředkovat způsoby, jak je možné děti pomocí hry a společných prožitků přirozeně připravit na vstup do základní školy.

Přejeme Vám nejen hodně úspěchů, ale hlavně krásné společné chvíle!

1. Vzdělávací oblast: Dítě a jeho tělo (biologická)

Základní cíle:

- Zachovávat správné držení těla, ovládat dechové svalstvo
- Zvládat základní pohybové dovednosti
- Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku
- Zvládat sebeobsluhu, kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky
- Pojmenovat části těla, některé orgány, mít povědomí o péči o zdraví a čistotu

Příklady činností:

- Veškerý **přirozený pohyb** (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení) v přírodním terénu, překážkové dráhy (**Huňáčkoviny 26. 3., Hasisčská 14. 4., Víkendovka IV.**)
- Cviky **dětské jógy, relaxace**, uvolnění napětí (**Vodní 15. 4., Bzučáková 5. 5.**)
- **Otužování** (**Plavecká 23. 4.**)

Smyslové hry rozvíjející především hmat, sluch, zrak, např.:

- Hra: **Na tajemný košík (batoh)** - hmatem rozlišit předměty, jejich povrch, materiál (**Turistická 6.4.**)
- **Zavazování uzlů a mašliček** (**Bačkůrková 8. 4.**)

- Rozlišování zvuků kolem nás a melodií známých písniček, odkud přicházejí, např. hra **Kukačko, zakukej!**
- **Rytmický doprovod** dětských písní na netradiční hudební nástroje, předměty (pokličky, vařečky apod.) (**Víkendovka II.**)
- Hra: **Na detektivy** – zrakové rozlišování detailů, najdi na obrázku ..., na stromě, v trávě apod.
- Rozdílovky – vyhledávání rozdílů mezi dvěma zdánlivě stejnými obrázky
- Libovolné **kreslení, kreslení cest** (**Turistická 6. 4.**), **labyrinty, opisy písmen**, čísel, luštění dětských křížovek (**Tajenky – 30. 3., 17. 4., 24. 4.**) apod.
- **Konstruktivní stavebnice**, stavění z přírodních materiálů, zatloukání hřebíků, navlékání korálků apod., (**Stavitelé hradu 31. 3., Krabicová 2.4, Stavitelská 28. 4.**)
- **Samostatné oblékání**, svlékání, převlékání oblečení, když je naruby, rozepínání knoflíků a zipů, skládání, samostatné obouvání
- **Uklízení hraček**, jejich údržba, pomoc při úklidu v domácnosti (**Stavitelé hradu 31. 3., Uklízeč 1. 4.**)
- Hra: **Hlava, ramena, kolena, palce** – zpěv písně s pohybem
- Hra: **Skládačka** – skládání lidského těla z částí, pojmenování, např. obkreslení dítěte na velký balicí papír a rozstříhání na části, vybarvování a dokreslování detailů lidského těla
- **Rozlišování pravé a levé strany na vlastním těle** (**Bačkůrková 8. 4., Roční doby 17. 4.**)
- Hra: **Zdravý talíř** – rozlišování zdravých a nezdravých potravin, (**Viroušovo-bacilová 20. 4., Mlsací 21. 4., Čajíčková 22. 4.**)
- Hra: **Na kuchaře** – pomoc mamince v kuchyni při přípravě jídel (**Pekařská 29. 4., Cukrářská 7.5.**)

2. Vzdělávací oblast: Dítě a jeho psychika (psychologická)

Základní cíle:

- Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo řeči
- Samostatně vyjadřovat vlastní myšlenky, nápady, pocity v gramaticky vhodně formulovaných větách, porozumět slyšenému, odpovídat, slovně reagovat
- Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (navazuje a dále rozšiřuje cíl z biologické oblasti), záměrně pozorovat, všimnout si
- Vyjadřuje svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech
- Soustředit se, udržet pozornost, vyvinout vůli k dokončení činnosti, k překonání překážek
- Rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, obrázkové čtení) a porozumět jim
- Chápat základní matematické, početní a číselné pojmy a operace, orientovat se v čase a prostoru
- Uvědomovat si své možnosti a limity, přijímat ocenění i neúspěch, posilovat citovou samostatnost
- Vyjádřit svůj nesouhlas, říci ne v konkrétní situaci (která je mu nepříjemná, ohrožuje ho na zdraví, je společensky nevhodná apod.)

Příklady činností:

- Hra: **Na datla** – vytleskávání rytmu říkanek (písní), také můžeme vyťukávat, podupávat, skákat, mačkat papír, využít předměty a zvuky ve svém okolí (**Vodní 15. 4.**)
- Hra: **Na vypravěče** – vyprávět známou pohádku, vyslechnutý příběh, osobní zážitky, vymyslet příběh, dokončit vyslechnutý příběh (jak by to mohlo být dále) vyprávět podle obrázků (**Roční doby 17. 4., Plavecká 23. 4., všechny příběhy z Rodinkování**)

- Slovní hra: **Jaká může být liška?** – rozvíjí slovní zásobu, používání příd. jmen, místo lišky použijeme jiné zvíře, osoby, věci apod. (možno využít zvířata z aktivity **Zvířátková 3. 4.**)
- **Hra se slovy** – vymyšlení vlastních jmen, názvů předmětů apod. (**Indiánská 7. 4.**)
- **Dětské tajenky, křížovky** (**Tajenky – 30. 3., 17. 4., 24. 4., 7. 5.**)
- **Společné čtení z knih, vyhledávání informací** (**Vodní 15. 4., Plavecká 23. 4., Rybičková 24. 4., Královská 27. 4., Pekařská 29. 4., Víkendovka V., Hmyzi 4. 5., Bzučáková 5. 5.**)
- Hra: **Na co začíná?** – rozlišování hlásky na začátku nebo konci slova, tvoření slov na konkrétní hlásku (**průběžně při jakýchkoliv činnostech z Huňáčkovin – např. při pečení, tvoření**)
- Společenská hra **Pexeso** – pojmenováváním slov na kartičkách rozvíjíte slovní zásobu, rozvíjí vizuální paměť
- Hra: **Rýmovačky naší Kačky** – rozlišovat, zda se slova rýmují, tvořit rýmy (**všechny motivační básně k činnostem**)
- Hra: **Dobré ráno, dobrou noc!** – rozlišování části dne, jak jdou činnosti dne po sobě, tvoření plakátu činností s časovým harmonogramem, hra s kalendářem, tvoření vlastního kalendáře (**Roční doby 17. 4.**)
- Hra: **Na autobus** – děti během cesty autobusem počítají přistupující a vystupující pasažéry, můžete zaznamenávat graficky, počet cestujících může určovat kostka, (pomůcky můžete doma vyrobit, nebo použít různé předměty jako kuličky na prádlo, přibory, kuličky, kostky, klacíky, kamínky apod.). Zastávky mohou být místa v bytě nebo na herním plánu. (**Huňáčkoviny 24.3.**)
- Hra **Na Popelku** – nejruznější třídění podle 2 daných vlastností (velikost, barva, tvar), např. malé a žluté) (**Uklízecí 1. 4.**)
- Hra: **Na stavbaře** – prostorové stavění z čehokoliv, pojmenování vzájemné polohy dvou předmětů (před, za, vedle, mezi, nad, pod, vlevo, vpravo). Možné hrát i venku. (**Stavitelé hradu 31. 3., Staviteleská 28. 4.**)
- Hra: **Na řemeslníka** – hra rozvíjí konstruování, prostorové vnímání, praktické dovednosti, vytrvalost, přemýšlení, dokončení práce (**Stavitelé hradu 31. 3., Krabicová 2. 4.**)
- Hra: **Jak to bylo v pohádce?** – na základě pohádkových příběhů si uvědomit důvody jejich chování, co by děti udělaly jinak, správné a nevhodné chování (**všechny příběhy z Rodinkování**)
- Hra: **Co by se stalo, kdyby?** – rozhovor o tom, co by se mohlo stát, kdyby nastala určitá situace (např. ztratíme se na ulici, v lese apod.). Děti milují i absurdní situace (kdyby z nebe začaly pršet žáby...). Rozvíjí to vyjadřování, fantazii, rozlišování vhodného a nevhodného chování, vlastní možnosti a limity, připravuje na krizové situace. (**Hasičská 14. 4., Viroušovo-bacilová 20.4., všechny příběhy z Rodinkování**)
- Paměťová hra: **Až pojedu na výlet, do batohu si sbalím** – hra rozvíjející slovní zásobu i paměť. Každý opakuje tuto větu a přidá další věc. Následující zopakuje větu se všemi dosud jmenovanými věci a přidá další. Hra trvá tak dlouho, dokud jste schopni si věci zapamatovat. Pro snadnější zapamatování můžete věci symbolicky znázornit – např. deštník – ukážu, že držím deštník apod. (**Turistická 6. 4.**)
- Hra: **Samá voda – přihořívá, hoří!** - Ukryjete zvířátko nebo jiný předmět a slovně korigujete správnost pohybu toho, kdo hledá. „Samá voda“ – tam určitě ne, „přihořívá“ – správný směr, „hoří“ – je to tam! (**Schovávaná 30. 3.**)

3. Vzdělávací oblast: Dítě a ten druhý (interpersonální)

Základní cíle:

- Navazovat kontakty s dospělými, komunikovat s ostatními dětmi bez zábran
- Uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat práva druhým
- Spolupracovat s ostatními, řešit konflikty dohodou, respektovat druhé

Příklad činností:

- **Společenské hry** s dodržování pravidel, hry ve skupinách
- **Četba a vyprávění pohádek** a příběhů s vyzvednutím morálních hodnot, citů, empatie – společné rozhovory poté (**všechny příběhy z Rodinkování**)
- Hra: **Den dobrých skutků** – v rodině se můžete domluvit kdo kdy a jaký skutek vykoná, možné si vypracovat plán, děti si ho vyzdobí kreslením, nalepením obrázků (**Uklízeči 1. 4.**)
- Hra: **Krabička na přáníčka** – děti i rodiče si do krabičky napíší svá splnitelná přání a každý den si vylosujete jedno přání a ostatní členové rodiny se je budou společně snažit vyplnit
- Společná příprava oslav narozenin a svátků (**Víkendovka III. – Velikonoční, Roční doby 17. 4.**)
- Hra: **Na zemi ticha** – pokuste se po určitou dobu dorozumívat gesty, pantomimou. Poté si vyprávějte o tom, jaké to bylo nemít hlas, jaké jste při tom měli pocity, co vám činilo obtíže
- Hra: **Rituál pochvaly** – večer si společně sedněte a vzájemně si za něco poděkujte, např. děkuji Pěťovi, že si dnes uklidil hračky, děkuji mamince za dobrý oběd, děkuji tatínkovi za pomoc při nakupování apod. Děkovat si můžete vzájemně, nebo ten, kdo si vylosuje např. kamínek apod. Pochvalu si můžete vyvěsit na lednici, děti doplní obrázkem.
- Hry s panenkami, plyšáky – např. **Jak byla panenka smutná (veselá, rozlobená....)** - projevování citů, empatie (**Odvážná 6. 5.**)
- Hra: **Náladovník** – používání emotikonů, obrázků s emocemi, porozumění projevům emocí, emoce dětských hrdinů z knížek, dramatické hry na různé nálady (**Odvážná 6. 5.**)
- **Veškeré činnosti v rámci Huňáčkovin**

4. Vzdělávací oblast: Dítě a společnost (sociálně – kulturní)

Základní cíle:

- Utvořit si představu o pravidlech chování a společenských normách
- Uplatňovat základní formy společenského chování, odmítat společensky nežádoucí chování
- Zachází šetrně se svými i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, knížkami apod.
- Pochopit, že každý má ve společnosti svou roli, podle které je třeba se chovat (v rodině, ve třídě, v herní skupině)
- Adaptovat se na život ve škole, zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy
- Vnímat umělecké a kulturní podněty, hodnotit svoje zážitky
- Zachycovat skutečnosti ze svého okolí a své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik
- Vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností

Příklad činností:

- **Rodinná pravidla** – např. po jídle si uklidím, večeříme společně u jednoho stolu – bez mobilů, televize, večer si nachystám oblečení na druhý den apod.
- **Pozorné sledování a poslech umělecké produkce** (kniha, film, divadlo, hudební koncert apod.) - pořizování si záznamů do deníčku (např. Náš/můj umělecký deníček)
- **Hra: Didom** – divadlo doma, společně celá rodina si zahraje divadlo na volné téma nebo známou klasickou pohádku (možno na většinu témat z příběhů Rodinkování, např. Královská 27. 4.)
- **Návštěvy výstav, muzeí, zámků a hradů, zajímavých míst** – pořizování si záznamů do deníčku
- **Pozorování fasád starých domů, sochy v parku**
- **Rodinná kapela** – zpívání celé rodiny s doprovodem na cokoliv (**Víkendovka II., Vodní 15.4.**)
- **Hra na sochaře, malíře** – modelování z hlíny, plastelíny, písku, malování barvami, křídami (**Huňáčkoviny 23. 3., Huňáčkoviny 27. 3., Krabicová 2. 4., Zvířátková 3. 4., Indiánská 7. 4., Bačkůrková 8. 4., Hasičská 14. 4., Vodní 15. 4., Barevná 16. 4., Viroušovo-bacilová 20. 4., Čajíčková 22. 4., Rybičková 24. 4., Královská 27. 4., Hmyzí 4. 5., Bzučíková 5. 5.**)
- **Hra: Ten dělá to a ten zas tohle** – pantomimicky vyjádřit co dělá tatínek, maminka, kominík, hasič, lékař apod., vytvořit si myšlenkovou mapu, plakát s dovednostmi členů rodiny
- **Hra: Kdo/co jsem?** – napodobování osob, zvířat pantomimicky, pomocí masek, kostýmů, zvuků apod. (**Zvířátková 3. 4.**)
- **Hra: Na pozdravy** – vymýšlení tradičních i netradičních pozdravů, rozloučení, děkování a uplatnění těchto domluvených zdvořilostí v rodině, např. Dnes se budeme zdravit jako ...

5. Vzdělávací oblast: Dítě a svět (environmentální)

Základní cíle:

- Orientovat se bezpečně ve známém prostředí, mít základní poznatky o okolním prostředí, které je dětem blízké a má pro ně smysl a přínos
- Mít poznatky o širším společenském, technickém a přírodním prostředí
- Všimnout si změn v nejbližším okolí, porozumět tomu, že změny jsou přirozené, umět se jim přizpůsobit
- Rozlišovat aktivity, které mohou okolní prostředí podporovat nebo je poškozovat
- Mít povědomí o významu přírody a společnosti pro člověka, pomáhat pečovat o okolní životní prostředí

Příklady činností:

- **Hra: Cestičky kolem našeho domu** – znát nejbližší okolí domova, vytvořit si mapu okolí doplněnou kresbami, fotkami, popiskami ulic a budov apod. (**Turistická 6. 4.**)
- **Dopravní hry** – doma, ale nejlépe na ulici si povídat o pravidlech, pozorovat křižovatku, semaforey apod., navštívit dětské dopravní hřiště (**Stavitelská 28. 4.**)
- **Hry do auta:** - pozorování cesty, všimnout si, zda vede rovně, jak a kolikrát zabočuje, počítání (aut, stromů, chodců, cyklistů), slovní hry

- **Vycházky do parku, přírody** a pozorování stromů, zpěv ptáků, prázdná hnízda brzy na jaře, ptačí budky apod. (**Barevná 16. 4.**)
- **Vycházka k řece ve městě a v přírodě** – pozorování břehů, vodních ptáků, vlnky (kreslení do písku), poslouchání zvuků vody, zjistit, zda je teplá nebo studená, vodní rostliny, vzorek vody ve skleničce pozorovat doma pod lupou čistotu vody (**Rybičková 24. 4.**)
- **Vodní pokusy** – doma, ale především přímo v přírodě, smíchat vodu s pískem, hlínou, pozorovat co plave na hladině a co se potopí, kruhy na vodní hladině, tvořit vodní cestičky, koloběh vody apod. (**Vodní 15. 4., Plavecká 23. 4.**)
- **Listování v encyklopediích a atlasech**, rozhovory o obsahu knih (zvířata, stromy, rostliny, vesmír, houby apod. (**Rybičková 24. 4.**)
- **Domácí herbář** – s nasbíraných bylin, listů stromů si můžete vytvořit vlastní herbář, společně vyhledávat v knihách nebo na internetu (**Víkendovka VI. – Herbářová**)
- **Malý zahradník** – práce na zahrádce, záhonku nebo doma v truhlíku (**Květinová 30. 4.**)
- **Lesní cestičky** – pozorování spodního patra lesa (houby, mechy, spadané jehličí, kameny, pařezy, byliny, louže, drobní živočichové) (**Víkendovka VI. – Herbářová, Hmyzí 4. 5.**)
- **Hra: Co se děje v trávě?** – pozorování hmyzu, mravenců lupou, trávy – porovnávání velikostí a tvarů, pozorování vlnění trávy ve větru, pojmenovávání lučních květin, kreslení travinami a květinami na výkres, poslouchání zvuků čmeláků, cvrčků apod. (**Hmyzí 4. 5.**)
- **Hra: Kamínek a Semtamdřívko** – hra zaměřená na poznávání živé a neživé přírody – porovnávání různých kamenů, stavění obrázků z kamínků, kreslení obrázků na kamínky a tvoření příběhů, tvoření z klacíků, poznávání různých stromů, kůry, listů apod.
- **Hry v písku a s pískem**
- **Na barevné popelnice** – třídění odpadků, tvoření z odpadových materiálů, vést děti k pochopení využitelnosti použitých materiálů
- **Kalendář počasí** – sledování počasí a zaznamenávání symbolů do kalendáře, porovnávání počasí za celý týden (**Huňáčkoviny 27. 3., Zaklínadlová 9. 4., Vodní 15. 4.**)
- **Oslavy českých tradic a svátků** – Velikonoce, pálení čarodějnic, dožínky, dušičky, Vánoce, masopust apod. (**Víkendovka III. – Velikonoční, Roční doby 17. 4.**)
- **Českohrátky** – základní znalosti o české republice, státních symbolech, hymně, prezidentovi, významných osobnostech v historii i současnosti, výroba plakátu s fotkami, popiskami, vstupenkami, články z novin apod. (**Královská 27. 4.**)

Vypracovaly: Bc. Jana Richterová, Mgr. Stanislava Korcová – Ostrava, duben 2020

Použité zdroje:

- FICHNOVÁ, Katarína a Eva SZOBIOVÁ. *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí: náměty k RVP pro předškolní vzdělávání*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-323-9.
- SEVERINOVÁ, Jitka a KORCOVÁ Stanislava. *Rodinkování*. Ostrava, 2019.
- SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004 – aktualizace leden 2018.